

Tema om redningsflåder

Redningsflåden skal virke

Det kan få katastrofale følger, hvis redningsflåden ikke virker. Det kan ske, hvis den er pakket eller monteret forkert, eller hvis udløser-relæet er sat forkert på.

Dødsfald som følge af små fartøjers forlis er næsten blevet halveret siden 1992. Helt konkret fra 18 til 10 omkomne fiskere. Det fremgår af Ulykker til søs 2001, som Søfartsstyrelsen offentliggjorde i oktober. Dette fald betegner Styrelsen som: - En udvikling i den rigtige retning.

Søfartsstyrelsen dokumenterer det med, at der fra 1992 til 1996 forliste 55 fartøjer under 20 BRT/BT. Herved omkom 18 fiskere.

Fra 1997 til 2001 forliste 43 fartøjer under 20 BRT/BT. Herved omkom 10 fiskere – den ene af dem var bi-erhvervsfisker. Fiskerne mistede livet ved blot 6 ud af de 43 forlis.

Flåden virkede ikke

Ved 5 af de 6 forlis, hvor fiskerne omkom, havde fartøjet den lovpligtige redningsflåde med om bord.

På den baggrund konkluderer Søfartsstyrelsen:

- Flåden virkede ikke i alle tilfælde efter hensigten, hvilket kan have været af betydning for hændelsesforløbet.

Erfaringerne er bl.a.:

- Et tilfælde, hvor flåden ikke steg op til overfladen. Den var muligvis forkert pakket, så udløserlinen hang fast.
- Et tilfælde med fejlmonteret udløserrelæ. Flåden blev ikke frigjort, da fartøjet sank.
- Et tilfælde, hvor flåden ikke blev udløst, formodentlig pga. overisning.

Måske pakket forkert

Et af de forliste fartøjer ligger stadig på 100 meter vand i Skagerak. Søværnet har – for Søfartsstyrelsens Opklaringsenhed - været nede for at undervands-filme fartøjet og flåden. Filmen viser, at flåden var blevet frigjort, men at kun halvanden meter af udløserlinen var trukket ud. Derfor mener Opklaringsenheden, at det ikke er usandsynligt, at udløserlinen har været i bekneb.

Der er også et nyere tilfælde fra i år, hvor flåden heller ikke kom op. Flåden stod på en sadel i niveau med styrehusets tag sammen med grej, master og antenner, og det kan måske være det, der har fanget den.

Fartøjet ligger i dag væltet på havbunden 70 meter under havoverfladen. Søværnet har også undervands-filmet dette vrug. Men fordi fartøjet ligger helt på bagbords side, og flåden hermed næsten er gemt, har det foreløbig ikke været muligt at filme den. Men forsøget forsætter.

Menneskelige fejl

Søfartsstyrelsen holder løbende øje med, at redningsmateriellet og service-stationer holder den standard, de skal. Og det gør de. Der kan dog ske menneskelige fejl – som fx at flåden bliver placeret et uhensigtsmæssigt sted på fartøjet, eller at den er pakket forkert, så

udløserlinen ikke folder sig ud, eller at udløser-relæet bliver sat forkert på.

Der har dog ikke været brug for, at Søfartsstyrelsen skred ind over for erhvervsflåderne. Det var der dog for nogle år siden på de udenlandske fritids-flåder. Årsagen var netop, at de var pakket forkert.

Vikings garanti

Certifikatet er fiskernes garanti for, at VIKING har efterset flåden til mindste detalje, og at det er udført korrekt.

10 fiskere omkom fra 1997 til 2001 ved 6 forskellige forlis på de mindre fartøjer. I fem af disse forlis virkede flåden ikke i alle tilfælde efter hensigten.

Det fremgår af Søfartsstyrelsens Ulykker til Søs 2001, som Miljø og Sikkerhed refererede i Fiskeri Tidende den 7. november.

På denne baggrund vil Søren Langelund – der er global salgsschef for flåder og reservedele hos VIKING Danmark - gerne præcisere, at det ikke er VIKING-flåder, der er pakket forkert. Han siger: - Vi vil gerne pointere, at der ikke var tale om en af VIKINGs redningsflåder.

Indenfor de seneste tre måneder alene er 10 fiskere derimod blevet reddet i vores flåder.

Autoriseret service

VIKING er ISO 9001-certificeret. Det betyder, at alle flåder bliver efterset ud fra den samme kvalitet, procedure og kontrol.

- Når en fisker sender sin redningsflåde til service-eftersyn, kan han være sikker på, at den bliver gennemtjekket af kompetente folk. De har nemlig gennemgået et kursus for overhovedet at blive autoriseret, og de garanterer dermed for kvaliteten af den pågældende service, siger Søren Langelund. Han fortsætter:

- Det certifikat, vi udsteder til fartøjet, er fiskernes garanti for, at vi har efterset flåden til mindste detalje, og at det, vi har gjort, også er udført korrekt. Han tilføjer dog, at montering af de hydrostatiske udløser-relæer, ifølge myndighedernes krav, ikke er VIKINGs ansvar. VIKING udleverer dog instruktioner til fartøjerne efter hvert flåde-eftersyn.

FAKTABOKS

Blev reddet af flåden

- 01.08.2002: Et fiskefartøj synker i Kattegat. Eneste mand om bord når at komme i redningsflåden - en VIKING 4DK+ C060997 - inden fartøjet går ned. Han bliver senere samlet op af et andet skib.
- 20.08.2002: Et fiskefartøj bliver vædret af en finsk coaster. De tre besætningsmedlemmer går i flåden - en VIKING 25 DK-A020789 - og bliver samlet op af et andet fiskefartøj.
- 23.09.2002: Et fiskefartøj synker ud for Esbjerg. De tre besætningsmedlemmer går i flåden - en VIKING 4DK+ C031100 - og bliver kort tid efter samlet op.
- 19.10.2002: Et fiskefartøj går ned. Skipper går i flåden - en VIKING 4DK+ L030660 - og bliver samlet op af et russisk skib.

- 03.11.2002: Et fiskefartøj forliser i Nordsøen. De tre besætningsmedlemmer går i flåden - en VIKING 4K-J10379 - men da flåden bliver bjærget, mangler en af dem.

Indsats hjælper

Uddannelse, syn og oplysnings-kampagner om sikkerhed bærer frugt.

De senere år har både Fiskeriets Arbejds miljøtjeneste og Søfartsstyrelsen arbejdet målrettet på at forbedre sikkerheden på de mindre fartøjer. Resultatet er, at antallet af omkomne som følge af forlis på de mindre fartøjer næsten er blevet halveret.

I 1995 indførte Søfartsstyrelsen skærpede regler om redningsudstyr på fartøjer under 20 BRT/BT, og op gennem 1990'erne har mange fiskere været på kursus i søsikkerhed.

Video og vejledninger

Dernæst fremhæver Søfartsstyrelsen, at Fiskeriets Arbejds miljøtjeneste har gjort en stor indsats for at sikre, at alle fartøjer får monteret deres udløser-relæ rigtigt.

Arbejds miljøtjenesten har nemlig lavet en [vejledning](#), der fortæller, hvordan man monterer redningsflåden og det hydrostatiske udløser-relæ. Der er indtil videre delt 7.000 vejledninger ud til fartøjer og besætninger.

Arbejds miljøtjenesten har også lavet [videofilmen Hvor er flåden og fornuften?](#). 3.000 videoer er sendt ud til fiskere og til fiskeri-skolerne.

Fremgang - Trods alt

Tidligere manglede halvdelen af alle flåder det hydrostatiske udløser-relæ, eller også var det monteret forkert. I dag er det næsten kommet ned på hver 10.

Der bliver typisk lavet fejl, når redningsflåden har været til eftersyn og bliver monteret igen. Derfor har Søfartsstyrelsen lavet flere synskampagner på flådernes placering om bord og på de hydrostatiske udløser-relæer.

Resultatet af den første synskampagne tilbage i 1998 var rystende. For det viste sig, at omkring halvdelen af alle redningsflåder enten manglede det hydrostatiske udløser-relæ, eller også var det monteret forkert.

Og det har haft tragiske følger for nogle besætninger og deres familier. Det fik det bl.a., da tre erfarne fiskere om bord på "Havboen" omkom, da fartøjet forliste i 1998. Fiskerne havde ikke en chance for at blive reddet efter forliset, fordi udløser-relæet ikke var monteret rigtigt. Det betød, at redningsflåden ikke automatisk blev frigjort fra fartøjet og således ikke kunne flyde op til overfladen.

Det går fremad

I marts i år lavede Søfartsstyrelsen så den 4. synskampagne på fartøjernes redningsflåder og de hydrostatiske udløser-relæer.

Og det går i den rigtige retning. Selv om der stadig er fartøjer, der ikke har et hydrostatisk udløser-relæ til flåden. I alt var der 19 – det svarer til 3,3%. Hertil kommer, at udløser-relæet havde været monteret forkert på hver 10. flåde. Helt konkret var det 9,6%.

Det går også fremad mht. til at overholde det obligatoriske eftersyn. Flere af flåderne har nemlig været til eftersyn og har fået deres gyldige certifikat, og tilsvarende er der færre flåder, der ikke har et gyldigt certifikat. Men stadigvæk så havde knap hver 4. flåde overskredet terminen for eftersyn, og 88 mindre fartøjer var ikke udstyret med en redningsflåde. Hvert femte fartøj blev tilbageholdt i forbindelse med syns-kampagnen.

Flest fejl på de små fartøjer

Det er primært de små fartøjer, der ikke får eftersat deres flåder hvert år. Mange af dem mangler også det hydrostatiske udløser-relæ eller monterer det forkert.

Helt konkret havde 36% af fartøjerne på 0-12 meter ikke fået eftersat deres flåde rettidigt. Det samme gælder for 31% af fartøjerne på 7-12 meter.

Henholdsvis 9% og 7% af dem manglede udløser-relæet, og 14% og 10% af dem havde sat det forkert på. Alt i alt tilbageholdt Styrelsen henholdsvis 32% og 26% af fartøjerne.

Men også blandt fartøjer på 12-15 meter er der nogle, der har sat udløser-relæet forkert på. Søfartsstyrelsen tilbageholdt dem alle sammen, nemlig 12%.

Det er Fiskeskibsudvalget, der har bedt Styrelsens Synskontor om at lave en oversigt over, hvor og på hvilke fartøjer fejlene konkret ligger.

Nye syn igen næste år

Igen til næste år vil Søfartsstyrelsen syne redningsflåderne og de hydrostatiske udløser-relæer.

- I lighed med tidligere år har vi besluttet at lave en tilsvarende syns-kampagne på fiskernes flåder og udløser-relæer til næste år. Det bliver antageligt i februar.

Det oplyser Palle Bendix Jensen fra Søfartsstyrelsen. Han fortæller også, at synene bliver annonceret i pressen på forhånd. Og at Styrelsen – lige som i år – vil syne 551 fiskefartøjer i hele landet og på Grønland.

- Målet er nul fejl, siger han.

Det skal der til

- **Send din flåde til eftersyn en gang om året**
- **Placer din flåde hensigtsmæssigt**
- **Montér det hydrostatiske udløser-relæ rigtigt**

Så præcist sammenfatter Mogens Nielsen fra Fiskeriets Arbejds miljøtjeneste de råd, han har til landets fiskere om deres redningsflåder.

- Flåden er fiskernes primære redningsmiddel. Derfor skal den behandles med omhu. Det kræver en lille indsats, men belønningen er stor, understreger han.

Desuden opfordrer Mogens Nielsen alle fiskere til at tage på kursus i søsikkerhed, så de lærer at bruge det, han betegner som "Verdens fineste redningsmateriel".

FAKTABOKS

Hvor er flåden og fornuften?

Det er en 15-20 minutter lang videofilm, som Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste har lavet. Den handler om:

- Fiskere og fartøjets redningsflåde.
- Man skal aldrig sejle ud uden at checke sit sikkerhedsudstyr!
- Det kan redde liv, hvis flåden er monteret korrekt, og hvis man kender sin flåde og ved, hvordan man skal bruge den, hvis uheldet er ude.
- Fiskere, der har overlevet forlis tak til redningsflåden. Og en skipper-enke, der fortæller om de konsekvenser, en ulykke har for hele familien.
- Uddannelsesskibet "Athene", redningsøvelser og hvordan man bruger flåden rigtigt.

FAKTABOKS

Sådan placerer du flåden

Redningsflåden skal anbringes så tæt som muligt ved apteringen og arbejdsstederne. Samtidig skal den kunne flyde fri fra det sted, den er anbragt. Og den skal kunne puste sig selv op og frigøre sig fra fartøjet, hvis det synker.

- Du skal placere flåden, så du kan betjene udløserlinen fra dækket. Hvis flåden står på dækket, skal du kunne udløse den uden hindringer, dvs. at du har direkte og fri adgang til udløserlinen.
- Du må ikke placere flåden, hvor redskaber osv. kan komme i vejen for den.
- Du må heller ikke overdække flåden med en pressening, som du fastgør til stellet.
- Og du må aldrig bruge tovværk, kæder eller lignende, men kun en original container-gjord med slipkrog.

Artiklen har været bragt i Fiskeri Tidende under "Miljø og sikkerhed"